

de două ori în septembra: Joi și sâmbătă; era cându-vă prețindem imediat materialul, va avea de trei săptămâni.

Albul de prenumeratiune,
pentru Austria:

anul intregu	8 fl. v. a.
imedate de anu	4 fl. v. a.
patrariu	2 fl. v. a.
pentru România și străinatate:	

anul intregu 12 fl. v. a.

imedate de anu 6 fl. v. a.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune **Stationgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresa si corespondintile, ce pînă vescu Redactiunea, administratiunea săpeditură; căte vor fi înfrângute, nu se voi primi, era cele anumite cu se vor publica.

—

Pentru anunțe și alte comunicatiuni de interes privat — se respunde căte 7 cr. pe linie; repartiile se facu cu prețul sădiutu. Prețul timbrului căte 30 cr. pentru una data se antecipa.

Invitare de prenumeratiune

la

ALBINA

anul 1874, alu IX-lea, in care intrămu, returile si in conditiunile de pana aci, adeca

Pentru partile austro-ungurești:

anul intregu	8 fl. v. a.
imedate de anu	4 fl. v. a.
patrariu	2 fl. v. a.

Pentru România și străinatate:

anul intregu	12 fl. v. a.
imedate de anu	6 fl. v. a.

Budapesta, in 8 ian. n. 1874.

Nu scim că — din cauza serbatorei, dar și pentru că dlu Redactore este pentru căteva dile de acasă, fi-vom în stare a mai scote unu nr. cestu anu, său că această va fi celu urma. Ori cum, văcea ultima catrabilul Publicu — remane s' o dica Redactore si — de securu o va dice, nu in nrulu ultimu alu anului 1873, in celu d'antaiu alu anului 1874. multu bine despre acestu anu ce ai se finesce, să-asi nu se pote dice; ultele reale — par că le-am descrisunelu nostru din destulu, cu coloru cele negre.

Dlu Redactore, urmandu strigări de alarmă, din partile Panciovei, a catu in diu'a de cratiună intr'acolo, e a se convinge in persoana, despre răceloșele faime ce se respondescu, ri — pre cătu s'ar adeveri, apoi cu totu cea-ce s' a mai vediutu ponai de asemenea natura.

Precandu adeca de o parte se descriu diosele preparări, ce cu o nespusa aritate si insufletire facu fratii serbi cu primirea candidatului loru Dr. de alta parte organele guvernistrui liberalu si constitutionalu, dice că — desvălta unu despăgubitorismu, ne mai pomenit in năstre si care mergu pana acolo, pre fie-care dia arestădă căte dintre fruntasii partitei nationali abra de cauza legală, er in unele in mersu pana a opri, ca s' se ina si s' stee pe strate de vorba — nenii la o lalta! si — precandu pre latulu guvernului, dlu Dr. Stoiaci, chiar autoritătile lu-intempină condusera prin comunităt, comandan in oficiu primirea sa serbatorescu atunci, acelesi organe, amenințandu impiedecă cu ori ce pretiu primirea a dui Dr. Politu, ba in órb'a utesantia mergu pana a amenintă.

Etare si pe candidatulu năunalu, toti cine ar intreprinde a lucră in Clu; mai multu, dupa „Zastava,” nu Bezirkspunne'n gur'a mare, că este si pre Mileticiu si pre Babesiu, vor infacisia in cerculu seu!

menii seriosi — sciu apretiu glu- si-sentu lips'a d'a aretă poporului, că — sunt glume, si de aceea, in de faime, ori de unde ar fi ele ru numai nu sparia pe nime, ma lăma a le pune la proba in fa-

otu casulu alegerea de mane in care o insemnatate epochale.

idapesta, in 4 ian. n. 1874.

se puse in vedere nrulu 1. alu unu ieriu germanu; ce incepă cu anulu nou sub titlu: „Siebenbürgisch-Deutsche Zeitung,” sub conducerea dui Dr. C. Wolf, si redactiunea responsabile a dui otlef, — si alu căru programă prin-

cipale este — a aperă dreptulu nationalu facia de opresiunile ce i se facu.

Acăstă programa ne interesă și atrage, ori unde o afilu afirmandu-se cu sinceritate, si de aceea — etă veninu a cită din fruntea primului nr. memorabilele pasagie ce se referescu la amintită problema.

Chiamărei noastre, de a fi membri vii si activi ai statului, nu e cu potintia să corespundem ca corpori dessuflotite. Pretiosa deci trebuie să ni fia limb'a maicei..... Print'o dura lege de naționalitate si o aplicare a ei si mai aspră, s'a trecutu de parte peste mesură indreptatita a limbei de statu. Sub geros'a suflare a fărțici limbisticice suferă comerciul, comunicatiunea, administratiunea publică si se pustiesc terenele vietiei, cele destinate pentru desvoltarea unei activități autonome, prin carea activitatei individuali ar fi să se garanteze unu locu liberu.

Este sörtea afurisita a slavulni, a si innecă in peptu mani'a si a tacé; dara detorintă etatianului, intru interesulu salutei publice — e, a-si redică văcea si a cere cu intetire modificarea legilor stricătoare.

Luptă pentru dreptulu propriu — nobilitădă si urca respectulu facia de dreptulu altui-a. Nu este in firea germanului, a dripi dreptulu străinu si a denegă altor'a, ceea ce elu cere pentru sine. Cu sublim'a devisa pe stindarta: „fia-carui alu sun,” — noi vom să respectă drepturile naționalităților ne-magiere ca și ale noastre proprie.

Marturisim că — intențione mai nobile si mai adeveratu patriotică — nu cunoscem astadi in patria năstrală: numai deca ea s'ar urmari si in vieti'a practica totu in acestu sublimu intielesu!

Poterea si cutesarea domnilor magiari — jace in ne'ntielegerea, nesinceritatea, desbinarea si combaterea reciproca a naționalităților nemagiare intre sine; in momentul, candu aceste naționalități, cari formă media maioritatea precumpenitória a statului ungurescu, vor fi co'ntielesc si solidari in luptă loru naționale, apăsarea magiara si-a perdu bas'a si trebuie să inceteze. Dar — credintă si sinceritate sunt condițiunile ne-aperate recepte pentru inființarea acelei solidarități si atunci — cine va impiedeca pre naționalitatea germană, ca ea să stee in fruntea luptei!

Crede si te vei mantui.

Nici odata pote că nu s'a arestatu in modu atât de eclatantu, ca chiar in timpul din urma, că nouă romanilor intru desvoltarea năstrală naționale ne lipsește unu factoru principal — fora de care ori-ce intreprindere este ilusoria.

Este o esperintia pecătu de curioză, pe atât si de trista, aceea ce o facură de cătiva ani mai intru tōte intreprinderile năstre. Nu potemu dice, că nu am fi facutu si nu am face nici unu progresu, nu potemu dice, că din candel in candelu s'ar aretă ici-colia căte pucina misericordie, căte unu semnu de viația naționale. Tōte acestea insa facia de recerintele timpului sunt atât de ne'nsennate, în cătu mai totdeuna la prim'a loru apariția incetă si se perdu — disparendu ca nescă feti nascuti morți — fara ca să lase urma după densii. Ce se fia 6 ore cauza la tōte acestea? Unde să jaca reulu, carele ni nimicesc mai totdeuna ori-ce ilușiu, ori-ce incercare a năstrală?

Suntemu securi, că publicul cetitoriu, in data ce va precurge aceste intrebări, va cugetă in modulu indatenatul dejă la noi, că tōte ranele, de cari patimesc astadi corpulu nostru național, provin din egoismu, din intrigă personali, lips'a de disciplina naționale si altele multe.

Este pre adeveratu, tōte acestea ni

impedeca fără multu in desvoltarea năstrală naționale — ivindu-se ele mai in totu momentulu acolo, unde se cere cea mai mare abnegatiune de totu ce este particulariu pentru desvoltarea si inaintarea intregului, dar cu tōte acestea nu sunt ele cauza reului; ci această trebuie cautata mai afundu. — Facendu acăstă ne vomu poté apoi usioru convinge, că tōte cele ce se obiectădă in acăstă privintia nu sunt cauza; ci numai efectul unei cauze. Să incercăm deci, fiindu acăstă cestiune — după noi atât de insemnată — a cercetă după adeverată causa.

Totu ce a produs si produce omulu in cursul vietii sale, nu s'a exceptuitu si nu se exceptuiesc in altu modu, decătu numai prin formularea unui planu si prin execuțarea resolută a acelui. — Aplicandu acăstă assertiune la noi, nu voimici decătu a dice, că dora noi români in desvoltarea năstrală nu am fi avutu nici unu planu de actiune.

Am avutu noi nu unulu, ci multe; celor mai multe insa li a lipsit parte a doua, condițiunea sine qua non — pentru a deveni realitate, pentru a se preface in fapte. Ni place insa cu tōte acestea a afirmă, că in acăstă privintia nu au lipsit medilōcele necesari pentru execuțarea oricarui planu; ci am desconsiderat de multe ori unu altu incidentu, fora de care — pe langa considerabile medilōce — nu se poté mai nici odata executată nicio ideia insemnată. Adeveratul e, că noi in tōte partile ne plangem amaru, că ni lipsesc medilōce, si o experientia trista ne dovedesc, că de multe ori acestea ofără ale năstre sunt pre drepte. Ei, dar nu părtă nime altul vină la această lipsă, decătu erasi totu numai noi. Nîmicu in lume nu vine de sene, ci totu trebue cautata prin sudore si sacrificia. Noi insa nu potemu dice nici odata aceea, că nu am fi dispusu de bratiele, cari să lucre si aduca atari sacrificia pe altariul mamei loru naționali; unui popor ce numera atât de milioane nu-i este iertatul nici odata a se plange de acăstă. Nu ni a lipsit deci altă, decătu o vointă tare si resolută; er acăstă scadere nu ni-a provenit de aiurea, decătu din necunoscerea de noi insine. Ni am tinutu totdeuna multu mai slabii, decătu suntemu in adeveru — si asia nu ni am potutu nici odata intipui, că pasindu resoluti vom poté produce fapte insemnate. Nu am avutu deci increderea recerută in noi si in poterile năstre, nu am avutu credintă națională.

In acăstă scadere a năstrală ni place deci a căută causa cauzarum, din carea provinu apoi tōte desastrele. Nici o ideia mareu s'a potutu realiză nici odata acolo, unde cei chiamati a o execuță nu au avutu firma credintă intr'unu rezultat favoritoriu. Consultandu istoria desvoltării năstru omenescu, vomu aflu preste totu — adeverindu-se acăstă assertiune a năstrală. Dar să nu mergem departe, să luăm pentru argumentarea ei unu exemplu pe cătu de afini, pe atât de cunoscutu tuturor. Să luăm creștinismul si cuceririle cele mari, ce le a facutu elu in tōta lumea si vomu vedé, că la latirea creștinismului nu a contribuitu altă, decătu numai si numai credintă a cea firma in sublimitatea si adeverul in-

vetiaturelor propuse de intemeiatoriul lui. Inarmati si intariti in acăstă credintă urmatorii lui Cristosu nu s'au linisit, pana candu n'au cuceritul intrăga lumea. Fara acăstă arma, fara armă credintii nu ar fi pututu nici odata produce religiunea creștină atâtia martiri, cari se dusera la moarte cu bucuria — tienindu-

de cea mai mare bunatate: batjocură, temută, chinul si mórtea pentru legea data de Cristu.

Dar să lasăm această, tienendu de ajunsu atâtă pentru justificarea celor dise mai nainte si să ne întorcem erasi la noi. Noi români ne tienemus de buni creștini, lasăm insa din vedere mai totdeună ună din invetiturele cardinali ale lui Cristosu. Séu că nu o intielegem, séu că nu voim a-o intielege. „De vîti avé credintă numai cătu grauntele de muștaru, vîti dice munțelui acelui să se cobore si să se arunce in mare etc.” disse fiul lui Ddieu. Esaminandu acum aceste cuvinte, vom află, că printre iese nu se dice altă, decătu că unde este vointia firma si credintă resolută; acolo nu potă obveni nici unu obstacul. Celu ce voiește potă; pentru că vointă firma scie să delature die in ajunga scopului ori-ce pedeca. Vointia firma apoi nu potă exista acolo, unde acăstă nu este insocată de o credintă resolută intru posibilitatea execuțării acelei vointie.

Privindu acum la situația năstrală cea rea politică si esaminandu isvorul tuturor relelor nu potem dice altă, decătu să repetăm aceea, de ce ne văiemă in totu momentulu, că totu reulu provine din perderile cele multe, ce le a suferit naționala năstrală din trecutu pana in diua de astazi in ómeni, in bratii necesari pentru lucru. In trecutu am perdu aristocrati, in timpul mai nou perdem din intelligență. Tău, cesteră insa nu au provenit si nu provin de aiurea, decătu din lipsă de credintă națională. Nu a fost si se pare a nu fi inca nici astazi destul de desvoltata inca in noi credintă, că ca romani potem trai si potem avea viitor. Aici jace dura reulu, acestă trebue delaturat cu orice pretiu. Numerul nostru este cu multu mai mare insa decătu, ca să nu ne potem forma o astfel de credintă.

Armata apoi cu o astfel de puternica arma națională română va potă usioru invinge totul. Ea va deveni in casul acestă multu mai superioră, decătu ca să nu se potă curați de putredină, ce astazi rădeată de adancu in corpulu ei.

Armăda-te deci cu o astfel de credintă poporul român! si fi securu, că viitorul tau va fi mare si ferice. Cauza ta — fiindu drăpta va trebui să triomphe, —

A. H.

ROMANIA.

Noă nu ni place să vorbim, si mai vertosu să vorbim multu, despre lucruri despre cari credem, că nime dintre onorabili cetitori ai nostri nu este in cătu de mica indoiela. Astfelii economisam si in spatiu, si devenim in pusiunea d'a satisface altorul trebuintie.

Asiă s'a intemplat de — abia numai pre scurtu atinsaramu la rondul nostru, despre conflictul escutat intre Romania si in Pără otomană asupra dreptului de autonomie alu statului romanu — de a incheia ne dependinte tractate cu poterile straine. — Astazi, dupa cum vedem din „N. Fr. Pr.” arul de dominecă trecuta, cestiunea par că se incurca, si asiă pentru noi se nasce detorintă de a luă notitia mai aproape despre starea ei.

Starea Iucului este — pre scurtu acăstă:

La 24 sept. 1873 Rasid Pasi'a, ministrul de externe alu Turciei, a datu catra poteri o nota circulară, prin carea a contestat Romania dreptulu de a incheia cu poterile straine veri-ce tractate, ce cătu de

vindu stepanii din Constantinopole pe România de tiéra vasala a loru.

Sub 9 noiembrie 1873, dlui V. Boerescu, ministrul de externe alu Romaniei, respunse la aceea nota — de asemenea intr'o circulara catra poterile garante, astfeliu de categoricu si cu temei, incat mai intréga press'a Europei se declară deplinu convinsa despre dreptulu Romaniei — *ab antiquo*.

Tota lumea credea acum, că caușa s'a terminat; camerele din Bucuresci se felicitara de dibacelc respunsu si — avisara pre guvern, a incheiat cátu de multe tractate cu poterile straine intru favórea ticeri.

Si acum, dupa o lunga tacere in *Stambulu*, ce se vedi, ce ésa la lumina?

Ésa la lumina, fisece din surgiante turcescu, fermanul *Sultanului*, prin carele la 1866 a incuviintiatu *alegerea principelui Carolu* de domitoriu alu Romaniei, si in care Fermanu, intre altelc multe badaranii, sub punctul seu art. IV, se cuprinde formalmente *restrîngerea dreptului Romaniei de a incheia tractate cu poterile straine, si numai atât'a concessiune se face, că in casurile, candu Porta ar incheiat cu poterile straine tractate, cari atentoscu schimbări organice, seu de sistem in Romania, atunci mai nainte să cera opinionea guvernului romanu; de asemenea concede si mai do parte, ca inviole cu autoritate vecine, despre interese locali să pôta faco nedorindinte.*

Acestu fermanu „N. F. Presse“ lu-tiene de — absolutu deoblegatoriu si decidiatoriu pentru cestiune, si nu pote să se mire destulu, cum de Romanii si cu diplomatiu loru mai cutesa a se face ridiculi prin argumente si pretensiuni ca cele din not'a dlui Boerescu. Numita foia nemtisca ar mai pricpe si incuviintă, dëca ar vedé pre Romani, apelandu la — *ecitate si necesitate*, si pe temeiul acestor'a pretindindu dreptulu suveranu de a incheiat independinte tractate cu poterile straine, dar — pe temeiul istoricu, pretensiunea loru n'ajunge chiar nemic'a!

Ne prinde mirare, cum o foia de lume, cum se dice, pote să-si uite de sine pana intr'atât'a, incat in facia lumei să se blamă die asiă de uritu, pre cum o face „N. F. Presse!“ Ea — nici ca mal ce ea, decu cele ce le-a scrisu Sultanulu seu Ministrii sei la anul 1866 — *unilateralmente*, fora scirea si invioarea Romaniei, au seu nu vr'o indreptatire si valore? Dëca acelea au fost cunoscute si primite si urmata de Romania seu nu? Ci ei i ajunge, că *fermanul suna asiă!*

In astfelui de imprejurari, pentru ca on publicu alu nostru să veda cum se motivédia din partea Romaniei dreptulu ei — si istoricu si faptecu, ne sentim indatorati a li punc si noi in vedere Not'a dlui Boerescu in acesta cestiune importante.

Ea suna:

DOMNULE AGENTU!

Guvernulu romanu a luatu cunosciintia de o circulara, cu data din 24 septembrie 1873, pe carea Esclentia sa, d. ministrul alu afacerilor esteriore alu Sublimei Porti a adresat o Poterilor mari, spre a li vorbi de tractatele si conventiunile incheiate, seu cari se vor mai incheiat de cătra Romania cu diferitele Poteri.

Prin susu-dis'a nota, S. Pôrta crede, că pote să conteste Romaniloru dreptulu de a tråtă directu cu poterile straine. Ministrul M. S. Sultanului face rezerve formali contra ori-carui actu ce ar ave unu caracteru international, emanandu de la Principate, si considera exercitiul acestui dreptu ca o infractiune la conditiunile autonomiei a inse-si acestor Principe.

Spre a poté contesta acestu dreptu, precum si exercitiul seu, Esclentia sa, Rasid-Pasi, se basedia pre tratatulu din Paris, prin care Poterile, se dice in not'a sa, „au recunoscutu, că tractatele internationale, incheiate de curtea suzerana, voru fi obligatorie si pentru Principate, unde ele voru primi o deplina executare.“

Regretu mai antaiu, că Esclentia sa a datu art. 8. alu Conventiunei din Paris din 1858 unu intielesu mai absolutu, de cătu acelu-a pre care i-lu dă chiaru liter'a sa; căci, acestu articul in partea sa finala, pre care Esclentia sa a omis de a o cită, dice categoricu, că aceste tractate vor fi aplicabili Principatelor in totu ce nu va atinge immunitatile loru.

Este dara o mare departare intre liter'a

acestui articolu si conclusiunea, la care Esclentia sa a voită să ajunga prin circulara sa din 24 septembrie.

Inse, afara de redactiunea acestui articolu, sunt alte multe fapte si acte, cari probădă esistintia si essercitiulu dreptului, pre care S. Pôrta voiesce a-lu contesta Romaniai.

Intr'adeveru, Conventiunea din 1858 ca si tractatulu din Paris de la 1856, n'au creatu immunitatile, seu — mai exactu vorbindu, drepturile suverane ale Romaniei; ei au garantat numai si au sanctionat din nou aceste privilegie si immunitati, pre cari Principatele le possedau.

Si de unde deriva aceste drepturi, pre cari principatele le possedau deja in 1856 si 1858? — Ele deriva din vechile capitulatiuni, din tractatele, pre cari principii ambelor principate le-au incheiatu, de la alu XIV-lea pana la alu XVI-lea seculu, cu Sultanii Baizet I., Mahomet II., Selim I. si Soliman II. Eta sorgintea adeverata si legitima a drepturilor suverane, a privilegielor si immunitatilor, pre cari poterile cele mari au binevoită a le garantă in 1856. Originea acestor drepturi a fost recunoscuta chiar de catra poterile cele mari; căci, in art. 2 alu conventiunei din 1858, ele facu o nomenclatura speciala si o mentiune expresa a vechielor capitulatiuni, cari constitue autonomia Romaniei si cari regulă raporturile sale cu S. Pôrta.

Prin urmare, insusi actulu, pre care se sprigina guvernulu otomanu, spre a ni contesta exercitiulu unui dreptu suveranu, constata esistintia acestui dreptu; prin dispositiunile sale, elu face inca a se vedé, că drepturile, cari constitue autonomia romana, nu-si au originea intr'unu actu de generositate grădisoasa, care le-ar poté face revocabili seu reductibili dupa vointia, ci deriva din tractate, cari contine stipulatiuni sinalagmatice, de o potriva obligatorie pentru amendoare părțile.

In virtutea acestor vechi capitulatiuni, pre cari le-au confirmat din nou actele internationale din 1856 si 1858, Principatele Valachiei si Moldovei au plenitudinea tuturor drepturilor suverane, pre cari lo podoară unu statu autonomu.

Negresitu, exercitiulu acestor drepturi este limitat prin raporturile ce totu aceste capitulatiuni au stabilitu cu S. Pôrta, si pre cari noi le mentionem si le respectăm riguros. Dara untemu in dreptu a acceptă ca si S. Pôrta, din parte-i, se respecte totu drepturile, pre cari Romanii si le au conservat priu capitulatiunile loru si se nu mai caute a paralisa seu a micsiora essercitiulu acestor drepturi.

Ea ni contesta astadi dreptulu de a incheiat cu celelalte Poteri tractate, seu ori-ce altu actu avendu unu caracteru international, precum alta-data ea ni-a contestatua exercitiulu altoru drepturi suverane.

Cu totu aceste, prin vechile nóstre capitulatiuni, noi nu amu renunciatu de locu la dreptulu de a tractă, precum la nici unu altu dreptu, care constituie suveranitatea unui statu. Posedemu, in principiu, totu aeste drepturi; si le-amu esercitat, in faptu, in cursu de secole.

Intelegerem a le conservă intacte si pre viitor.

Daca prin exercitiulu dreptului de a incheiat tractate, amu fi distrusu seu amu fi modificat raporturile ce vechile nóstre capitulatiuni au creatu cu S. Pôrta, amu fi intelese atunci ca guvernulu ottomanu se-si face rezervele sale. Dara pre cătu timpu aceste raporturi au fostu totu de a unu respectate de noi, la ce ar poté folosi aceste rezerve si ince exercitiulu dreptului de a tractă ar poté vetemă vre unu interesu legitim? Daca ambele Principate romane nu ar fi avutu dreptulu de a tractă capitulatiunile, ce ele au incheiatu cu sublim'a Pôrta in seculu alu 14, 15 si 16 ar fi nule, si conventiunea din 1858 nu ar fi mentionat in art. seu 2 nisice acte fara nici o valore legale.

Odata insce ce aceste acte, pre cari se basedia chiar garantia marilor poteri sunt in vigor si valabili, si de ora-ce nici unu din clausile loru nu contiene o renunciare expresa din partea Romanilor la nici unul din drepturile loru suverane, cum ar poté S. Pôrta să sustiena, că Romania, cari au contractat cu densa intr'unu modu valabilu de

la seculu XIV si pana la alu XVI, nu mai au astadi dreptulu de a tractă si cu alte Poteri?

Practică, exercitiulu permanentu alu acestui dreptu, confirmu insc esistentia sa.

De la tractatulu din urma din 1529, pre care lu-au incheiatu Romanii cu Soliman II, ei au semnatu in diferite epoci si alte tractate si conventiuni cu mai multi suverani ai Europei; cu acei-a ai Ungariei, ai Poloniei, ai Germaniei, ai Angliei, ai Russiei etc. De prisosu a mentionat totu aceste vechi acte internationale, a caror autenticitate istorica este recunoscuta si necontestabile.

Reportandu-ne numai la timpii din urma, si chiar la timpulu presentu, constatam, că guvernulu romanu a potutu regulă, directu si in virtutea propriului seu dreptu, o multime de interese diverse, prin conventiuni de estradare, postale, telegrafice, fluviali si altele, incheiate cu Poterile cele mari, cu Russia, cu Austria, cu Germania.

Aceste conventiuni, aceste acte internationale există, sunt in vigore, si se executa cu o lealitate reciproca.

S'ar poté ore dice, că — de aci inainte, aceste acte ar fi nule? S'au că acesto mari Poteri s'au amagit a tractă cu unu inca-pabilu?

Sublim'a Pôrta insa-si a tractatulu deja in două ronduri cu Romania spre a regulă serviciul loru telegraficu internationalu. Cea din urma conventiune telegrafica pôrta dată do 16 iunie 1862, si este subsemnata de imponnicitulu Principatelor romane, ca represantandu unu Statu distinctu si autonomu.

Potdea-se va érasi dice, că Romania au perduat astadi unu dreptu, pre care l'au esercitatu valabilu in 1862?

Acum de curențu, in lun'a lui iuliu 1871, Altet'a Sa, marele veziru, avu unu schimb de note cu agentulu nostru din Constantinopole, spre a ajunge la o intelegerere in privintia estradării reciproce a criminalilor si accea intelegerere nu potea să se stabilisea decătu cu acelasi titlu si sub aceleasi condiții, cum se stabilisece cu celalalte staturi vecine cu Romania. Daca accea intelegerere nu s'a potutu face, daca conventiunea nu s'a potutu incheiată, ramane inse stabilitu prin acestu faptu, că — ori de căte ori s. Pôrta a dorit să reguleze ore-cari interese cu Romania, a trebuitu ca si ea să tracteze cu guvernulu acestor tieri si să-i cera consentimentul — cum astadi s'ar poté regulă intr'altfelu aceleia interese, fia cu S. Pôrta, fia cu alte poteri?

Daca ar fi adeverat, dupa cum afirma Esclentia sa, ministrul s. Pôrta, in not'a sa, că Romania nu au dreptulu d'a incheiat cu celelalte poteri nici unu actu cu caracteru internationalu, tiér'a nostra s'ar astă, prin acesta chiar, pusa cu o trăpă mai josu de cătu Egiptulu, de cătu chiar Tunisulu.

In adeveru, S. Pôrta nu contesta dreptulu de a tractă si de incheiatu conventiuni cu Beilul din Tunis, — pre care-lu numesce cu totu acestea guvernatorulu seu generalu alu provinciei Tunisului, — de cătu numai in ceea ce privesc actele internationale, cari se raporta la afacerile politice. Unu fermanu de investitura de la 23 octombrie 1871 o disc anume.

Prin firmanulu datu de-una-di vicere-gelui Egiptului, M. S. Sultanulu recunoscere Kedivului, intre alte drepturi suverane, si pre acela-a de a incheiat cu Poterile straine ori ce felu de tractă si acte internationale. Singur'a limite, pre care i-o impune la exercitiulu acestui dreptu este, ca vice-regale se-nu aduca nici o atingere tractatelor politice ale Sublimei Pôrta.

Si pre cenu Sublim'a Pôrta recunoscere acestor State muselmane — pre cari tractatele si publicistii sunt de acordu spre a le pune mai dosu de cătu Romania, in ceea ce privesc plenitudinea drepturilor suverane — li recunoscere expresu dreptulu de a tractă, ea contesta, intr'unu modu absolutu, acela-si dreptu unui Statu creștinu, a carui-a suveranitate esiste si este garantata prin tractate soleme!

Si, accea denegare formale a unui dreptu atât de legitimu este adresata acela-si poteri, cari au garantat esistintia si exercitiulu acestor drepturi.

Dara drepturile, cari sunt basate pe tractate si a caror esistintia este dovedita prin acte si fapte positive, nu potu disparsi printre simpla denegare.

Sublim'a Pôrta nu poate să ni conteste intr'unu modu legitimu, drepturile ce constituie suveranitatea nostra si cari nu nu au fostu acordate, nici chiar stipulate, dura preca cari le posedem printr'acta chiar, că natu'fn nea n'a renunçat nici o data la dinsele, și că le-a esercitat, in faptu, in cursu de secole.

Prin urmare, d-le Agentu, in facia de-negatiunei, formulata de Sublim'a Pôrta, prin circulara sa din 24 septembrie, era de detorula guvernului romanu de a face si din parte-i resorvele sale in contra ori carei violatiuni eventuale, de a afirmă esistintia drepturilor autonome ale Romaniei ce se incercă a-i se contestă, si de a declară in acela-si timp, că — precum ca in trecutu, totu interesele nóstre internationale nu se potu regulă de cătu directu cu guvernulu romanu, fara ca prin exercitiulu acestui dreptu să se aduca cea mai mica infractiune raporturilor esistente, in virtutea tractatelor, intre noi si Sublim'a Pôrta.

Rogandu-ve ca să aduceti la cunoscinta guvernului contine-tul acestei note, am onore in acel'a si timpul, de a ve assecură, d-le Agentu, că guvernul romanu va continua a respecta si esecută cu fidelitate totu conventiunile incheiate cu guvernul a carui-a inalta bu-ru-na-vointia speram a o conservă. aceea-si catre si in trecutu.

Bine-voiti a primi, d-le Agentu, assecu-rarea innaltele mele consideratiuni.

(Semnatu) *B. Boerescu.*

Clusiu, 27 dec. n. 1873.

(Continuare.)

Dr. Silas capetandu cuventul partii le-nes e dorintia Chioraniloru, o partnesca han pentru că ea intentiunedia a pune oreca și stavile despojatiunei totali a poporului și pri-e ec usurari foră consintintia si foră Ddieu. Lega in o de usura e un'a din legile batjocorite, liberali, onda aduse de dietele ultime in ruptulu capulaiper undru ca să aparem a stă intr'o linis cu altet. Ins-mai inaintate; dar o astfelu de liberalitate umai nu e unicul criteriu alu unei legi, ba dacă nu corespunde cerintelor si cercuselor milor societatei, pentru care o atare legă se-ostru pote mai multa strictă de cătu folosi. Ia și atu n legea din cestiune nu fu cu privire la dul cultural alu poporului nostru faci, us-urarii venetici din strainatate cari în urmarea acesteia, aducandu a senzualitate rafinaria, usioru insiela si trud pînă la in ce reditistică mira lutis in s-su c-noi, i-stitii deci Prof. Dr. Silas capetandu cuventul partii le-nes e dorintia Chioraniloru, o partnesca han pentru că ea intentiunedia a pune oreca și stavile despojatiunei totali a poporului și pri-e ec usurari foră consintintia si foră Ddieu. Lega in o de usura e un'a din legile batjocorite, liberali, onda aduse de dietele ultime in ruptulu capulaiper undru ca să aparem a stă intr'o linis cu altet. Ins-mai inaintate; dar o astfelu de liberalitate umai nu e unicul criteriu alu unei legi, ba dacă nu corespunde cerintelor si cercuselor milor societatei, pentru care o atare legă se-ostru pote mai multa strictă de cătu folosi. Ia și atu n legea din cestiune nu fu cu privire la dul cultural alu poporului nostru faci, us-urarii venetici din strainatate cari în urmarea acesteia, aducandu a senzualitate rafinaria, usioru insiela si trud pînă la in ce reditistică mira lutis in s-su c-noi, i-stitii deci Prof. Dr. Silas capetandu cuventul partii le-nes e dorintia Chioraniloru, o partnesca han pentru că ea intentiunedia a pune oreca și stavile despojatiunei totali a poporului și pri-e ec usurari foră consintintia si foră Ddieu. Lega in o de usura e un'a din legile batjocorite, liberali, onda aduse de dietele ultime in ruptulu capulaiper undru ca să aparem a stă intr'o linis cu altet. Ins-mai inaintate; dar o astfelu de liberalitate umai nu e unicul criteriu alu unei legi, ba dacă nu corespunde cerintelor si cercuselor milor societatei, pentru care o atare legă se-ostru pote mai multa strictă de cătu folosi. Ia și atu n legea din cestiune nu fu cu privire la dul cultural alu poporului nostru faci, us-urarii venetici din strainatate cari în urmarea acesteia, aducandu a senzualitate rafinaria, usioru insiela si trud pînă la in ce reditistică mira lutis in s-su c-noi, i-stitii deci Prof. Dr. Silas capetandu cuventul partii le-nes e dorintia Chioraniloru, o partnesca han pentru că ea intentiunedia a pune oreca și stavile despojatiunei totali a poporului și pri-e ec usurari foră consintintia si foră Ddieu. Lega in o de usura e un'a din legile batjocorite, liberali, onda aduse de dietele ultime in ruptulu capulaiper undru ca să aparem a stă intr'o linis cu altet. Ins-mai inaintate; dar o astfelu de liberalitate umai nu e unicul criteriu alu unei legi, ba dacă nu corespunde cerintelor si cercuselor milor societatei, pentru care o atare legă se-ostru pote mai multa strictă de cătu folosi. Ia și atu n legea din cestiune nu fu cu privire la dul cultural alu poporului nostru faci, us-urarii venetici din strainatate cari în urmarea acesteia, aducandu a senzualitate rafinaria, usioru insiela si trud pînă la in ce reditistică mira lutis in s-su c-noi, i-stitii deci Prof. Dr. Silas capetandu cuventul partii le-nes e dorintia Chioraniloru, o partnesca han pentru că ea intentiunedia a pune oreca și stavile despojatiunei totali a poporului și pri-e ec usurari foră consintintia si foră Ddieu. Lega in o de usura e un'a din legile batjocorite, liberali, onda aduse de dietele ultime in ruptulu capulaiper undru ca să aparem a stă intr'o linis cu altet. Ins-mai inaintate; dar o astfelu de liberalitate umai nu e unicul criteriu alu unei legi, ba dacă nu corespunde cerintelor si cercuselor milor societatei, pentru care o atare legă se-ostru pote mai multa strictă de cătu folosi. Ia și atu n legea din cestiune nu fu cu privire la dul cultural alu poporului nostru faci, us-urarii venetici din strainatate cari în urmarea acesteia, aducandu a senzualitate rafinaria, usioru insiela si trud pînă la in ce reditistică mira lutis in s-su c-noi, i-stitii deci Prof. Dr. Silas capetandu cuventul partii le-nes e dorintia Chioraniloru,

seu usur'a se se restranga, seu statulu se
te' a prin tienuturile mai serace—si cu mai pu-
ti- isvora de castig bance poporali, de un-
tu poporul sè pôta capeta imprumuta, cu
camata moderata; bance statulu in starea sa
finantiale de adi abia va poté infientia,
ar modificarea legii din cestiune se pote
e fora sacrificia pecunisrie; dreptule co-
petulu nostru sè nu romana mai indere-
le- i intru aperarea intereselor bietului po-
in- tu, de cătu comitatulu Turdei, municipiele
co- iuducesc si alu Chichindei scl. cari aside-
-i spriginira representatiunea Chiorani-
la- u. — Se fece votisare, si transcriptulu
u- oranu se puse cu onore la acte. —

Luandu-so inainte provocarea comitatul-
-si ekés, ca comitetulu Cosiognoi se spri-
-ea representatiunea acelui, adresata
-ei — pentru cătu mai curend'a arondare
ra teriale a municipielor, se scola érasi d.
ca Vida. Majoritatea comisiuni permanentne
is- sunea nespriginire, sub cuventu că acestu
-i sitatu facuse mai de multu o asemenea re-
-entatiune; facia cu ast'a d. Vajda inton-
-a, că represintatiunea acestui comitat ca-
-u darea nouă mai coresponditora sè se
-u mai alesu cu privire la înlesnirea admi-
-riunie politice si justitiarie, nu se luă
-eu consideratiune, din contra foile publice
-u- iducu unu proiectu de lege alu ministrului,
-re p. e. numerulu tuturor municipielor
-apene se reduce la optu municipie noue,
-punende din elemente forte eterogene;
-u- a proiectu si din respectu natiunale cu
-e mai veteratoriu, fiindu că si pucinele
-nicipie, in cari mai numai romani locuindu-
-anii cu tota nefavórea legei despre com-
-tere comitetelor municipali potura esti
-majoritate; proiectul si pre aceste le sterge
-i le conglomerédia cu alte municipie, unde
-hanii prin maestri'a institutiunei de viri-
-i vor perde majoritatea in comitetu; deci
-e contrapropunere, ca comitatulu nostru
-in o adresa nouă sè céra, ca diet'a se face
-ondarea teritoriala mai justa si mai core-
-undatoria tuturor cerintelor equitabili.
Inse si acesta propunere cadiu, deorace
-mai romanii o sustienura.

Ajungendu pre tapetu afacerea Neoplant-
-nilor, analoga cu intemplarea bravului
-stru A. Densusianu, cum sè nu si fia inal-
-atu membrii rom. vocea loru partitória?
-e redică d. G. Popu, si amintindu ne-
-spatea facultui Pavlovic, ca si lui A. Den-
-sianu, care din urma pentru că lucra numai
-tre marginile legei fù aruncat arbitrar in-
-carcer preventiva — dicendu ca deca,
-tfeliu de lucruri se intempla in state absolu-
-tistic, unde nu-i neci umbra de libertate
-mirare? pentru că acesta e spiritul ab-
-latismului; dara e mirare, că se intempla
-in state, ce inaintea lumei vor a se laudă
-su constitutiunal; déca asia merge tréb'a
-toi, atunci tiér'a nostra numai la parere o-
-stitutiunale, era in adeveru e absolutisti-
-deci propune partinirea Neoplantilor.
Prof. Silasi springesce pre antevorboriu-
-tru că e vorba de pietrile fundamentali
-unui constituionalismu adeveratu: de li-
-tatea vorbirei si libertatea individuale;
-ces d'antai se deroga dreptulu de a ne re-
-graiulu contra abasurilor dominant
-unu statu, ba chiar contra atarora legi,
-pre cari practic'a vietiei a demustratu, că
-i numai spre asuprirea si impilarea cuta-
-clase de poporu; a dou'a ne garantédia,
-persoña si casă se nu ni-se calce fora cul-
-judecatoressa constatata, dorere aceste con-
-stituuni cardinali in patci'a nostra se sus-
-ndu adi in modu arbitrariu facia cu nem-
-axii si astfelui devin ilusorie; exemplu e
-intemplares cu A. Densusianu, care fù de-
-natu in arest preventivu, cu tota că ca
-lvecatu, tata-de-familia, proprietariu nu e
-ai lui taisa-fuga; natiunea mag. a fost in
-sta pusetime, candu cei mai bunii fi ai ei
-tractau in modu totu asia de necrutatori,
-x trebpi dara se uite asiá iute dis'a lui
-nister: „Hodie mihi, eras tibi etc.“ — Mai
-obi pentru propunerea rom. si d. L. Vajda,
-sturandu-se opiniunei antevorboriu-
-u; insi in urma cestiunea se puse la vo-
-tre si se decisa totu pre placulu fratilor
-giari.

Mai momentosu inse dintre tota obiec-
-te fù pe sunea Sighisiorenilor, prelanga
-adrep acea se si scola numai decat d.
Vajda chiarandu, că desi nu censemte
-chiar te punctele representatiunei Se-

ghisioren, dupa ce inse obiectulu ei in esintia
-e, că art. 44 din 1868 sè se ie la revisiune
-si se se modifice in modu coresponditoru
-intereselor adeverate ale statului; ca si alu
-postulatelor justu ale natiunalitilor, era
-pana atunci prescritele legei si nu se faca
-prin aplicare gresita inca si mai grele; de
-acea romanii nu potu sè nu partinéscu re-
-presentatiunea memorata, mai vertosu căci
-ea cuprinde mai cu séma totu astfelu de
-postulate, pentru cari romanii acestui comi-
-tat si pana acum mai de multe ori si inal-
-tiara graiulu; oratoriul aréta mai incolo
-defectele legei de natiunalitati, observandu
-cà fiindu limb'a statului limb'a cea magiara,
-ast'a nu involvne neaparatu o respingere si re-
-stringere in asia mesura a limbui celor alalte
-natiuni sorori; memorédia, că acel parti ale
-legei de natiunalitati, cari concedu ceva in-
-dreptatire si limbelor nemagiare, oficio-
-latele de comune le desconsidera si calca,
-din contra pieri lumea indata ce unu punctu
-favoritoru limbui mag, cumva nu se aplică,
-ba magiara se impune si folosesc prin
-fotia nu o data chiar si acolo, unde legea
-nu dispune. — Prof. domnulu G. Silasi inca
-se scola prelanga propunerea antevorboriu-
-lui, aperandu acésta propunere de totu pa-
-trioteca. Candu diet'a tieriei aduse legea de
-natiunalitati, dice vorboriul, atunci recu-
-noscu si justitia postulatelor loru, fundate
-in dreptulu naturei, că si in trecutulu patriei
-nostre. Legea mentiunata numai in mesura
-forte marginita satisface acceptările nostre
-cele mai cumpete; amană, nu deslegă cesti-
-tionea; si etă eexecutiv'a tieriei amenintia si
-acésta nensemanta participa de concesiuni,
-cu tota că la interpretarea legilor favores
-sunt ampliandi etc. Spiritele sunt in patria-
-ne destulu de neliniștit in urm'a plagelor
-elementari, nu-i consultu sè le mai iritam
-si prin mesure de fortia contr'a limbui nati-
-nalitătilor. Deca se recunosc bucurosu
-limb'a mag. de diplomatica a tieriei, pentru
-ce ore — pre candu se bucina mereu egalea
-indreptatire, si se restranga usulu limbelor
-natiunali chiar si la vatrele municipielor?
Cestiunea natiunalitătilor — si deci a lim-
-bei loru, nu e din acel, cari prin amanare
-ad calendas Graecas sè nu se pôta inveniñă.
Aduca-si dara membrii mag. amente de
-pistol'a deschisa de mai anu a lui Fr. Deák
-catra romani, in care li-se promitea imple-
-nirea postulatelor, si votediu că dedikisti pre
-larga representatiunea Seghisiorenilor. —
In acesta si sensu mai vorbesce protop. G.
Popu, arestandu că parlamentulu Ungariei
-vrendu a servi de modelu altoru state in cau-
-sa natiunalitătilor, aduse legea de nati-
-nalitati cunoscuta; dar scopulu nu si-lu ajuns
-ca acésta lege, pre langa acea că nu se
-observa neci de catra coi ee o fecera, este si
-defectuosa si elastica, in cătu esplicandu-se
-falsu, dà ansa la mai multe confusioni. —
Ci sortea motiunilor si parerilor rom. este
-in atari adunari mai totudeun'a inca inainte
-decisa. „Lasciate ogni speranza“ a lui Danto
-se aplica si la densele.

Dar — precum de senz se intiolege si
-acésta cestiuno venindu la votu se decise a
-se pune ad acta — remanendu tota argumen-
-tele aduse de romani numai vorbe in ventu.
(Finis va urmă)

Pe malulu stangu alu Muresiului in dec. 1873.

Nu cu pucina suprindere ni veni la cu-
-noscintia o dispusetiune a jurisdictiunei co-
-mitatului Aradu sub Nrul 475. din siedinti-
-a din novembrie, care dispusetiunea prin vice-
-spanatu s'a impertasitu antistielor comunali
-pe langa impunerea ca eu incepulumu — anu-
-lui 1874 sè fie urmata si essecutata. Dupa
-acésta dispusetiune, spesole asiá numite cul-
-tuali, adeca competitintele salariali ale inves-
-tigatorilor confisionali, de dupa proportiunea
-loru cu celealte spese comunali, in tota lun'a
-se se predice respectivele senate scolari si
-invetigatorii numai dela acestea si primésca
-competintele loru.

Ni-a suprinsu dispusetiunea acésta —
-de una parte, pentru aceea, fiindu pana la
-ajungerea ei pe la comune, n'am mai auditu
-ceva despre ea; si ne-a suprinsu de alta
-parte mai alesu pentru aceea, pentru n'a-
-mu intielesu despre desbaterea si votarea ei,
-nici că — cu ocasiunea discutarei ei in con-
-gregatiune, din partea representantilor no-
-stri, seu măcar numai a diregatorilor romani
-sar si combatutu ea, de ora-ce malit'a inten-

tiunei ei si funestitatea resultatelor ei pen-
-tru scólele romane confesionali din acestu co-
-mitatu, sunt cu multu mai inverdate, de
-cătu se le fia potutu ascunde de naintea ochi-
-loru intelectuali a ori si carui romanu pre-
-cum peste totu a ori si carui compatriotu
-onestu.

Se dice — de motivu in acea dispuse-
-tiune, că jurisdictiunea comitatense a aflatu de
-bine a dispune astfelu, pentru a observatu,
-cum ea inventatori nu-si capeta regulatu sal-
-ariele dela comunitati, deci spre a se curmá
-reulu acesta, — de dupa intieptiunea jurisdicti-
-tunei comitatense aradane, nu se potu afla me-
-diocu mai potrivit, decătu a se ordina ca
-in fie-care luna spesele cultuali, de dupa sum'a
-speselor comunali in acea luna incurse,
-proportiuniminte sè se dœo senatelor sco-
-lari, respective comitetelor parochiali, pen-
-tru ca asfăinvetiatorii din a trei'a mana si-si
-pôta capeta mai regulatu competitintele
-loru!

Acum sè punemu intrebarea: 6re pre
-acele Antistii comunali, dela cari inventatori
-nu-si potu capeta de a dreptulu salariele regu-
-latu, cine le va constringe ca ratele luna-
-rie ale cultului sè le predê regulatu respec-
-tivelor senate scolari, seu comitele paro-
-chiali? — la care intrebare respundiendu
-cineva, nu pote evitá corolarulu că, acesasi
-autoritate, carea e chiemata spre atare con-
-stringere, pote constringe respectivele antis-
-tii comunali si pentru solvirea regulata de a
-dreptulu la manele respectivilor inventia-
-tori!

Unică acésta intrebare e mai multu de-
-cătu destula, fora ori-ce comentarie ulteriore,
-a face inverderatu, că motivulu adeveratu la
-crearea dispusetiunei amintite, nici de cătu
-nu pote fi acel'a, la carele se provoca acésta
-dispusetiune; ci acel'a, fiindu investi-
-cutu in mintiuna, nu pote fi altulu decătu
-o intentiune malitiosa, carea voindu a strică
-scóleloru romane confesionali, de dupa firea
-spiritelor ne-surate, de si prevede, că e strică-
-tiosa pentru cultura, si asiá pentru umanitate
-in genere, totusi nu se ingrozesc de a si
-realizá dorint'a infernale!

Fiindu dara inverderatu, că dispusetiunea
-susu atinsa a jurisdictiunei comitatense
-aradane, numai din dusimania facia de scóle
-confisionali din comitat a potutu fi inspirata,
-— căci fiindu pré bine cunoscute ori
-si cui, cumcă poporulu agricultorul poste totu
-numai in lunele de tomna e indatinatu si in
-stare dé a-si platí dările — precum cele de
-statu, asiá si cele comunali, urmădia de sine,
-că déca comunele administrative numai in
-proportiunea prin amintit'a dispusetiune pres-
-crita, si numai din spesele prin aruncu incasate,
-vor cede ori si cătu de regulatu competint'a
-speselor cultuali in fie-care luna senate
-scolari, seu comitetelor parochiali, atunci de
-nu toti, insa negresitu eea mai
-mare parte a inventatorilor romani confesionali
-de prin comune, in semestrulu primu alu
-anului nu numai neregulatu, dar nici decătu
-nu-si voru potu capeta salariele, si asiá sub-
-sistint'a li va fi devenita imposibile.

Fiindu că deci emitera acelei dispusetiuni
-la congregatiunea din nov. prin membrei
-romani nu s'a impedecatu, seu nu s'a potutu
-impedecă: dupa parerea nostra, vine acum
-detorint'a cea mai santa si imperiosa a tutu-
-roru Romanilor, inca neferecati de totu prin
-catenele ce ni se faurescu in vederea ochilor
-ca cu totii, din tota poterile sè conlucrare, spre
-esoperarea revocarei seu nemicirei amintitei
-nefericite dispusetiuni peintru scólele romane
-confesionali, cea-ce dupa parerea nostra cu
-atât'a mai usioru se pote ajunge, fiindu ca
-jurisdictiunea comitatense, in intielesu art,
-de lege XVIII. din anulu 1871, nu e indreptata
-a se amestecă prin astfelu de mesure, in
-afacerile comunelor de natura curatul intorna.

Deci socotim, că ar fi bine si de lipsa,
-ca tota comunele romane din comitat, pro-
-vocandu-se la șulu 28 din citatulu art. de lege,
-prin representantile comunali, se recurga
-fora amenare deadreptulu la ministeriulu de
-interne, si se cera nemicirea amintitei dispus-
-etiuni administrative vatematòrie de drept-
-ulu comunelor, de dupa care dreptu, modali-
-tatea manipularei speselor comunali, este
-lasata a si-o statori singure comunele prin
-statutu.

La aceste mai adaugem numai, că ne-
-nutresce firm'a sperantia, cumea si Il. Sa dlu
-Episcopu diecosanu si cu Venerabilulu Con-

sistoriu diecosanu, venindu-li la cunoscinti-
-dispusetiunea comitatense susu atinsa, nu vor
-intări a face tota cele recer ute pentru de-
-laturarea reu lui, ca amenintia scólele romane
-confesionali din Comitat.

Castor et Polux.

Literatur'a periodica a pedago- -giei italiane.

In rondulu trecutu am vorbitu in acésta
-fóia despre inventiamentulu elementariu din
-Italia. In legatura cu cele dise atunci, vremu
-de asta data sè punemu aci in vedere
-onoratilor cetitori, căteva organe din litera-
-tur'a periodica a pedagogiei italiane. Facem
-acésta pentru ca aceia, cari dorescu sè cu-
-noscă mai in detaliu mersulu inventiamentului
-din Italia, sè-si pôta castigá cunoscintiele do-
-rite ce le oferescu aceste organe periodice, si
-a nume:

1. „Patria e Famiglia“, apare in Milau,
-redactore e Iosifu Sacchi; estatea fóii e
-de 13 ani.

2. „L'educatore italiano“, apare in Milau,
-redactore Inatu Cantù.

3. „Princ letture,“ organu pentru
-adulti, cu varie materii.

4. „Guida del maestro elementare ita-
-iano,“ in Taurinu, redactoru Antoninu Pa-
-ratu; fóia e in alu 9. anu.

5. „L'institutore“, totu acolo, de 22 de
-ani; redactoru N. Comba.

6. „Civiltà italiana“, in Palermu, re-
-dactoru A. Vitta; — 7. „L'educatore sicilia-
-no“; 8. „La voce calabrese“; 9. „La scuola
-e la Famiglia.“

10. „Progresso educativo“, apare in Neapole.

11. „Nuovo educatore,“ se tiparesce in
-Mantova.

12. „Revista della pubblica Instruzione“,
-aparea in Florentia, si pre langa multe acte
-oficiale, contineau articli forte interesanti
-referitorii la filologia si educatiune. Infor-
-matu despre acésta, scriotoriulu acestor sîre
-a cercatu in dôue ronduri pe calea alor duoi
-librarii sè-si procure acésta fóia, dar nu i-a
-succesu, si in urma a intielesu, cumca fóia
-ar fi incetat. De aci se pote conchide, că cum
-este comunicatiunea literaria intre Italia
-si noi, si e mai multu s'ar inainta cauza
-prin unu congresu, in care sè se intrunesc
-delegati barbatilor de scola de la tota ra-
-sele latine. Asiá socotu că s'ar pregati, cu
-destula indemanare, confederatiunea raselor
-latine pe terenul instructiunei. Acum, in
-tempulu comunicatiunei de abure, calea tiene
-numai căteva ore. Ni se pare că desclinitu
-noi, romanii, dintr'unu asemene congrèsu am
-castigá acea convingere, că n'au fostu cu cale
-se stimâmu intrat' a pedagogia nemtiesca;
-si că este reu, că nu ni-am datu truda sè es-
-tindem cunoscintiele nostru pedagogice mai
-multu de cătu ce este Germania geografica.
Cu adeveratu, astazi la nemti este mai latitu-
-dotul si scrisulu, dar acésta nu este
-educatiunea tota, nici instructiunea intréga.

Onorata Redactiune!

Ne rugămu ca sè aveti bunătate a publica in
-„Albina“ urmator'i a:

„Scrisore catra Mari'a sa domnulu co-
-mite supremu Sigismundu Ormos.“

Nu crede Mari'a Ta, că parad'a, — ce eră
-se Ti-se faca la 12/24 dec. a. c. dela Rékas
-pana la Brestovatz, a fost cumva din propri-
-ulu nostru indemnu; nu, căci despoiatu pri-
-darile cele mari si grele, pe langa acea lipsiti
-chiar si de panea, seu mai bine disu de mal-
-iul celu de tota dilele: naibei seu numai
-celoru capiati li a mai potutu plesni prin
-minte, a-si desprinde calulu dela trasur'a de
-carausia — acum uniculu nostru mediu locu de
-castig — si imprumutandu dela vecini clabe-
-tiu, sumanu si cisme, flamandi si necajiti se-
-ne suimu pe calusieii nostri — ceci si asia
-destulu de obositi si reu chraniti spre a face
-cuiva' para.

Parad'a, ce eră se Ti-se faca Mariei
-Tale, a fost — ca multe alte acte publice —
-constitutiunali — numai de sil

treruptu sè strige „*Nien!*“ si „*șe traiesca!*“ si falafandu cu stégurile, sè calarimă câte 3-5 mile de pamentu spre a Te intimpină in Rékas si apoi daici sè Te mai petrecem u vró 3-4 mile pana la Brestovatz.

Care nu va ascultă de acestea porunci, séu va remané indereptul carutiei domnului „föispanu“ — suna poruncă, dlui szolgabireu romanu — „acelă sè platésca glób'a de fr. v. a.“

Azi sà inscenatu acea parada, cu carea voi dlu *Muntyán Gyula* a Te suprindre pre Mari'a Ta. Mari'a Ta iuse ca omu cultu si inventiatu de sigur n'ai potutu trece cu vederea, fara a fi observat, că surisulu amaru de pre feciele nóstre vestede de fóme si glasulu nostru regusitu si tremuratoriu de frig, nu sunt semnc de bucuria; căci te indurasi de noi si de sermanii nostri eai, neprimindu parad'a de robota a dlui szolgabireu fanfaronu, *Muntyán Gyula*. Pentru acést'a consideratiune umana: primesce multiamita nostra!

Densulu desconsiderandu miserabilă stare, in carea se afla tóta tiér'a din caus'a recoltelor reale si a calamității de bani, — voi cu ori ce pretiu a-si face merite; si credi-Te pre Mari'a Ta de scurtu la vedere, eugétă a-Ti impaiangină ochii cu feciele nóstre schimonosite — casă candu ar fi vesele, si cu sberaturele nostre si bubuitulu trésurilor a Te face surdu, ca sè nu vedi deplorabilă nostra stare, nici sè audi lamentările si vaietele nóstre; ci sè credi — si daca va fi de lipa sè si relatiuned la locurile mai 'nalte că poporu' romanu — éra desclinitu celu de sub conducerea dlui *Muntyán*, — e indestulit u si pré fericitu cu sórtea sa, sub constitutiunea ungurésca.

Pe langa totu necasulu inse noi i er-tam u acestu peccatu, ce l'a comis u supra nostra; căci ne bucuramu, vediendu că Mari'a-Ta incepi a Te desceptă din amagirile, in cari Te amortira linguitorii Mariei Tale si inimicu nostri de mòrte; ceea ce ni promite că Mari'a Ta in viitoru Te voi interesá mai multu, de cătu pan'acum, de prosperarea nostra pe tóto terenile; nu altecum că vei opri pro diregatorii publici a influintă populu, fia acea la parada, séu la verice altu aetu publicu.

Acestea a le descoperi Marii Tale, ni am tenu tu de detorintia. *Duoī calareti.*

Pesta, 3 ian. 1874.

Domnule Redactore!

Reproducendu si latitulu dvóstra diariu notiti'a din „Fed.“ cu priviro la neinsemnată mea persóna, grabescu a o rectifică, si spre linisirea amiciloru mei a aretă realulu celoru intemplete.

E adeveratu, că am petitu postulu de presiedinte in *Caransebesiu* — cu tóte că, avendu eu in pusetiunea mea presenta 3500 fl. v. a. salariu si bani de cortelu, era postulu de presiedinte fiindu dotatu numai cu 2700fl. v. a. aveam u sè aducu unu sacrificiu insemnatu; dar voiamu a face acést'a bucurosu, avendu in vedere că mergeam intre rudenie de aprópe si in mediloculu amiciloru si cunoscutilor, fosti canduva consolari ai mei, in fine mer-géam in mediloculu unui poporu, din alu căruia sinu am esitu si de care me mandrescu a me tiené pururiă, — eugetandu totu de o data, că in tempurile acestea, pline de straformări, acelui iubitu poporu i-ar cadé bine, a vedé in mine nu atâtu unu dnu precum s'a pomenit a avé, ci — unu amicu consultatoriu si consolatoriu. Am cerutu insa si reservarea dreptului, dejá cascigatu pentru o eventuale pensionare, dupa mesur'a salarialui meu presinte, si totu de o data acooperirea speselor mutarei, prin statu, provocaandu-me in acést'a privintia la casuri analoge precedinti.

E adeveratu si aceea, că am avutu unu discursu in caus'a acést'a — nu numai cu d. ministru de justitia, ci si cu d. secretariu de statu alu seu, dar sub alta colórc, de catu ceea, ce i se da in notiti'a diuariului „Fed.“ —

Adeca dlu ministru m'a facutu atentu: 1. la perderea cea mare din salariu; 2. la scumpetea, ce esista si in provincia; 3. (lucru de capetenia!) — la posibilitatea incetărei tribunalului respectivu, candu apoi s'ar poté intemplă, ca dupa 1 anu, ori si mai na-

inte, sè siu érasi *impărtită* la Tabla, adeca mutatu simplu indereptu, — ma nu ca jude ordinariu, ci ca referinte provisoriu, cu emolumintele din Caransebesiu, prin ce asi perde si salariulu si rangulu, dejá de mai multi ani cásigatu; 4. dlu ministru pe langa acést'a me facu atentu, că imprimirea condițiunelor mele — sub tempurile critice finanziare de astadi, cu greu s'ar aplacidă de consiliulu ministrilor. Decei pentru casulu, daca totusi a-si insiste concursului meu, — la ce Esc. sa, de repetitive ori asecurandu-me de stima si apretiuiure — nu me svatua, — atunci ar fi necesitatea, ca sè-mi retragu condițiunile puse; cea-ce eu nefacendu, am potutu prevede resultatalu deslegării.

Asemenea discursu am avutu si cu secretariulu de statu dlui *Csémeghi*, carele mai adause si aceea, că pre cum mai mariloru mei dela Tabla, azi si conducectoriloru ministeriului, li cade bine, a me avé de jude aici, si nici de cum nu m'ar perde bucurosu.

La căteva dile dupa aceste discursuri, cu suprindere cettai proiectulu de lege pentru reorganisarea municipioru, unde negru pe albu stă, că comitatul Severinului se va contopi in o parte din Carasius, cu centrul in Lugosiu, éra municipiulu ectatienescu alu Caransebesiului (ambele dupa unu pré scurtu timpu de viétia) se va sterge simplu!

Fiindu deci lucru de comunu cunoscutu, că si numerulu tribunaleloru se va restringe, in tocmai ca si alu comitatelor: me convinsei pré curendu de adeverulu vorbeloru dlu ministru de justitia la punctul 3 de mai susu.

Prin urmare eu din parte-mi nu potu privi neconsiderarea petitiunei mele de alt'a, de cătu de unu actu *binevoitoriu si amicalu* — dora nemeritatu in aziă mare mesura, facia de neinsemnată *mea* persóna.

Pre langa cari, si cu asecurarea de stim'a mea profunda catra on. Redactiune me subsemnu: *Atanasiu Cimponeriu*, jude ord. la tabl'a rog. pestana.

Crisiulu alb, Comit. Aradu, in 1874.

Onorabile Redactiune!

Cunoscandu-ve spiritulu, si bunavoinț'a, devotate binelui, si progresului spiritual si materiale alu dulci nóstre natiuni, credu că cu depl'na bucuria veti primi in cănele stimatei foie „*Albina*“ spre a aduce la cunosciintia on. publicu cetitoriu cele imparatasite si din regiunea „*Crisiulu alb*“ — mai alesu candu acelca representa esempe de imitatu si din partea altoru părți locuite de romani. Se luamu deci la revisiune ce faptu si ce progresu au produs Romanii din regiunea „*Crisiulu alb*“ dela a. 1861 incoci?

Da, Romanii aradani de pe Crisiulu alb pe terenul politico-nationale si au meritele loru, demne de tóta lauda. Ei dela a. 1861. incoci, adeca de pe tempulu, candu in cele 14. notariate comunale si cercuale nu se afla mai multi, de cătu unu singuru notariu remanu — au condusu tréb'a acolo, incătu astadi in intregu cerculu Buteni-Borostebesi nu se afla mai multi de 3. notari neronmani; si in specie in a. trecutu 1873, se facura 3. notariate vacante, in cari erau totu magiari si tóte trei se umplura cu romani, cei stepaniti de ei! —

Pentru tóte acaste, onore si cunosciintia conducectoriloru celoru bravi ai poporului, cari cu inteleptiunea si tactic'a loru sciura conduce acestu poporu — pe cătu de blandu si ascultatoriu, pe atâtu si de amatoriu de ai sei.

Inainte fratilor! contiunati numai calea, pe care ati apucatu, si Ddieu invingerii va fi cu voi. Éta că ve sta acum inainte o nouă alegere, alegerea érasi de notariu in *Iosasi*, carea deveni vacanta prin alegerea notariului de aici, la *Barsa*.

Afămu din fonte securu, că aici au inceputu dejá a circulá machinatiunile cele murdari ale strainilor la initiativa unui armeano-mongolu, „cretiu la Peru“; dar voi fratilor, faceti-ve cruce si esprimati proverbiul strabunu „odata m'am nascutu, odata mi voju imprimi si detorint'a“ — si alegeti intru asemenea, ca ceialalti confrati ai vostru, alegeti omudin sangue si anim' avóstra, alegeti unu romanu ca voi, carele sè ve iubésca si care prin activitatea lui binevoitoria sè ve conduce spre bene.

Éra voi alesii poporului, din voi'a poporului, „voi'a lui Ddieu“, cari sunteti chiamati a conduce, lumină, si invetiá, cari aveti ocasiune in totu momentul a ajutá si sprijini interesele de ori ce natura ale acelui poporu, care si a concentrat a increderea in voi, sè nu 'lu iniselati, vindeti si tradati ca Iuda pe Cristu, că in casululu din urma apoi ve va bate mania poporului, care este si a lui Ddieu. Asia sè fie! *Storia lui Chirilu.*

Oradea-Mare, 4 ianuariu n. 1874.

(*Multiamita publica.*) Societatea de lectura a junimei romane studiouse dela facultatea iuridica si archigimnasiulu de Oradea-Mare si-implinesce o pré sacra detorintia atunci, candu cu ocasiunea inaugurarării anului nou vine a exprime cu placere in publicu cea mai profunda multiamita si viau recunoștința pré pretiuitelor nóstre Redactiuni naționale romanesce dela: „*Albina*;“ „Federatiunea“; „*Gur'a Satului*;“ „*Transilvania*;“ „*Vîntorul*;“ si „*Trompet'a Carpatilor*“ pentru nobil'a loru generositate, in urm'a careia au binevoitul pe anulu esemplariu din diariile loru; cu care ocasiune sunt totu odata rugate de nou cu totu respectulu, ca considerandu deplorabila pusetiune materială a societății nóstre de lectura, să benevoiesca a-si renoi acést'a gratitudine.

Totu pe acést'a baza rugămu cu deplina stima si reverintia si pre tóte cele-lalte Redactiuni a stimabileloru nóstre diuaria romane atât de din căci, cătu si de din cele de Carpati, a ne sprigni si incuragiá intru intreprinderea nóstra, prin tramiterea diareloru loru gratuitu. — Ni-permitemu in acestu respectu a ni-magulii cu sperant'a. că modest'a nóstra cerere, justificata predeplinu prin absolut'a lipsa de mediolóce, cătu de currendu se va implini intru interesulu promovării culturei nóstre naționale romanesce. — Ca de incheiere primésca susmentionatele Redactiuni salutăriile si felicitările nóstre cele mai fierbinti pe anulu nou curinte. —

Pentru societatea de lectura oradana *Iuliu Papfalvi* mp. *Zacharia Rocsinu* mp. conducectoru. notariu corespondinte.

Varietati

(*Ridiculul in foile domnilor nóstri nu mai incă.*) Precandu unele, ca si noi, dilele trecute publicara conclusulu comitatului Severinu, prin care alegerea de deputatu se dispune pe *sambat'a viitoră* si alegatorii se reflectă la dreptulu si detorint'a loru, alte foi publica mortisii că: *aloyerea dejá s'a terminat*, mai nu sciu candu, si *Doda* a esit ualesu cu 2000 de voturi! Si mai ridicule sunt — cele ce le aduce de acestu *quasi* incidente „*Reformă*“ cea magiara, despre generalulu *Doda*. Ea ni-lu descrie ca pre unulu, nascutu in *Giabară*, astadi comitatul Baciu, in mediloculu serbilor si că — este unu militaristu, carele si-a petrecutu viétia in canelarii, fora sè conosca lumea! De unde 'lu si face *pedante* si crede, că — acuma alesu de deputatu, si-va continua plimbările de prin pregiurulu Caransebesiului — in *gradin'a mu-seului*!!! — Ce multe si frumosé si adeverate scu domnii stepanitori ai nostri despre noi, cei stepaniti de ei! —

Conchiamare!

Membrii comitetului centralu al Reuniunii polit. nationale a Romanilor din comitatul Aradului, prin acést'a sunt rogati a se presentá la siedintia ordinaria pe diu'a de 11 ianuariu 1874 st.n. dupa médiadi la 4 ore, in localitatea institutului clericalu din Aradu.

A vendu siedint'a acést'a a consultá si despre candidarea pentru postulu vacante a notariatului la *scuaua orfanulu* comitatense, precum si despre recomandare pentru posturile vacante de adjuncti pretoriali in comitat, in privint'a carora se va face alegerea respective denumirea in diu'a urmatoria in Congregatiunea comitatense; — speru si asteptu din partea mombriloru convocati, că nu vor participa la siedint'a acést'a de importanta pentru interesele nóstre nationale.

Aradu, 3 ianuariu 1874 st. n. —

Demetriu Bonciu, mp. presiedintele Reuniunii.

Nr. 98 XI.
Epit. fond.

Insciintiare.

Catra P. T. domni membri ai epitrō provisorie a fondurilor comune, l-ricesci si scolarie, ale dieceselor mane greco-orientali, de Arad Caransebesiu.

Cu privire la dispusetiunea § 1 si 10 din Regulamentul de pre alu acestei Epitropie, de datul a.c. nr. 20.IV. cu acést'a respectiv membri se avisédia: că *prossim'a* *tia ordinaria* ar fi sè se tienă in ianuariu 1874, adeca joi dupa anu alu nostru, in órele si localitate tenetă.

Debra ce in se tomăi pe acést'a terminulu si pentru *siedint'a ora senatului epitropescu de la Consiliu nostru aradanu*, la carea respectivii membri ai acestei Episcopie te si ca asesori consistoriali vor se pa-apoi si din cauza că tocmai in siedintia are se efectuiésca si *rea fondului instructu alu Episcop dane ce apartiene numai acestei* si dreptaceea, spre acomodarea P. T. membri ai acestei Epitropie, siifica: că siedint'a ordinaria nu s'tie nén joi, in 3/15, ci *vineri in ianuariu 1874*, la care responzibili membri sunt poftiti a pafindu de a se otari si terminulu, convocarea plenului, conformu §-lu Regulamentului, pentru statorii portului si computului anuale.

Aradu, in 22 dec. vechiu 1

Dr. *Atanasiu Sándor*, m. p. presedintele substitut.

Petru Petroviciu, m. notariu.

Publicatiuni tacsabi

Concursu,

Pentru reintregirea parochiei a cante in comun'a *Naidaiu*, protopopulu Bisericei-albe, se deschide concursul de siese septembrii dela priu blicare in acésta foia.

Emolumintele sunt: un'u sesiunugere pamentu aratoriu, si stol'a usua 160 de case.

Concurrentii au a adresá recursul instruite in sensulu statutului org. bis on. Si modu parochiale gr. or. din *Naidaiu* a le tramite catra Dlu protopop *Iosif Popoviciu* in Iam. — De valoare, se arate poporului in careva nea, si Serbatore, la biserica. —

Naidaiu, 10 decembrie 1873.

In contilegare cu Dlu protopresb. trac 3-3 Comitetul Parochialei

Avizur.

Subscrișulu are onore a ad cunosciintia onoratului publicu si-a deschis *cancelaria advoca* in *Lugosiu*, strat'a comitatului, siocrei sale *Sofia Dicu*.

Se primescu deci aci totu cause procesuali, concursuali, cu comerciali, insarcinari de apar cause criminali, solicitatiuni, pre cause de natura administrativa, in sfer'a de activitate advocatiale.

Subsemnatul promite intrare tuturoru causeloru ce i se vinde, atâtu inaintea judetialoru ritatiloru competinti, cătu si aceleai si ori unde va cere in parte-părtilor — tóta ostenel'a si propriile trebui se caracterisedie pre un vocatu, carele in sfer'a officiului seu doresce a se face demnū de in publica. —

Lugosiu, 30 dec. 1873.

George Martinesc advocat din legile si cambiali.

2-3